

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICĂESCĂ-CULTURALĂ

ORGAN OFICIAL AL EPARHIEI ORTODOXE ROMÂNE A ARADULUI

APARE DUMINECA
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
ARAD, STR. EMINESCU 18

DIRECTOR:
Icon. Stavr. Dr. GH. CIUHANU

BOGDAN
Pet. 25
Pet. 25
25 bani Postă

După douăzeci de ani dela Alba-Iulia

Cuvântarea P. Sf. Sale Părintelui episcop ANDREI la desvelirea celor trei busturi

Adunarea națională ce s'a ținut la 1 Decembrie 1918 în Alba-Iulia, înseamnă, în lumina istoriei: un jurământ și un verdict pregătit de 1000 de ani. Jurământul s'a făcut în biserică, în fața lui Dumnezeu, atunci când publicul în loc de priceasă cântă imnul redeșteptării noastre și ajungând la versul: „Murim mai bine 'n luptă, cu glorie deplină, Decât să fim sclavi iarăși, în vechiul nost' pământ” ridică mâinile spre cer. Iar verdictul poporului românesc din robia ungurească, de a se uni pe veci cu frații din România liberă, fu proclamat în fața mulțimii delirante, ce înțesea câmpia, deasupra căreia pluteau, sub cerul plumburiu, umbrele marilor noștri morți: Horea, Cloșca și Crișan, Avram Iancu și lăncerii lui, — ai căror nepoți străjuiau acum zidurile cetății — și umbra lui Mihai Viteazul, care ocrotea mulțimea adunată. Cei ce am fost atunci de față am retrăit în acele ceasuri toată istoria sbuciumată a neamului. Simțeam că a sosit plinirea vremii, când crezul, ce trăise 1000 de ani în adâncul sufletului acestui neam, a fost formulat și rostit. Prin graiul oratorilor dela Alba-Iulia vorbise ființa neamului. Era revărsarea unei forțe rezistibile, acumulată de veacuri. Dumnezeu a ridicat lespede de pe mormântul suferințelor noastre, și cine i-s'ar mai fi putut împotrivi?

Hotărîrea dela Alba-Iulia a fost înfăptuită prin brațul soldatului român. Sfânta jertfă de sânge a fraților noștri din Regatul liber a dat viață visului nostru milenar de a fi toți Români uniți într'o singură țară. Ce s'ar fi ales de hotărîrea dela Alba-Iulia dacă brațele jubitoare ale acestei mame, ce ne chema la sânul ei, n'ar fi fost întinse spre noi? De aceea la masa de praznic a Albei-Iulii avem dreptul să stăm toți frații.

S'au scurs de atunci 20 de ani. Hotarele vechi și nedrepte s'au topit. Carpații, în loc de a mai fi zid de despărțire între frați, au devenit șira spinării pentru țara întregită. Prin revărsarea graiului neaș din Vechiul Regat peste tot cuprinsul țării, limba noastră s'a curățit de sgura străinismelor. Școala românească a deschis orizonturi largi și nebănuite spiritului nostru latin, sufocat în Ardeal de o cultură streină și inferioară. Armata română dă o minunată educație tinerelor vârstare ale neamului. Mari și minunate sunt roadele acestor 20 de ani trecuți.

O nouă generație, născută pe pământul liber, în sufletul căreia nu mai stăruie nici o urmă din vremurile de robie și umilință, ne va lua loc azi-măine celor ce am fost martori ai adunării dela Alba-Iulia. De aceea, ca niște vestale ce nu lasă flocul sacru să se stingă, datori suntem noi ceice purtăm în suflet Alba-Iulia, să-i tâlcuim înțelesul pentru urmași.

Adunarea dela Alba-Iulia a fost pregătită aici în Arad, unde era postul de comandă al poliției noastre naționale din Ardeal. Cu adânc regret constatăm lipsa din mijlocul nostru, la această aniversare a celui de al doilea deceniu, a celor ce-au pregătit mărețul act istoric dela Alba-Iulia, și cari acum își dorm somnul în pământul Aradului, încununați de gloria biruinței. Aceștia sunt marii luptători: Vasile Goldiș și Ștefan Ciceo Pop. Din pleiada lor ne-a mai rămas, organizatorul adunării dela Alba-Iulia, Dl. Dr. Ioan Suci veneratul luptător, care cu tâmplă cărunte, dar cu inimă tinerească străjuește, ca un mentor, generația noastră. La inițiativa D-Sale, cu ajutorul bănesc al Dlui M. Dobriceanu prefectul județului și al Dlui Gen. Alex. Vlad primarul orașului, prin munca talentatului sculptor, Dl Radu Moga, prof. în Brad, s'au ridicat a-

ceste 3 busturi, în fața cărora ținem serbarea de astăzi.

Hotărîrea dela Alba Iulia n'a răsărit numai din voința și gândirea unei generații. Ea a fost rezultatul și încoronarea activității unui neîntrerupt și de luptători naționali, cari au știut să pregătească înfrățirea fiilor acestui neam pe deasupra hotarelor.

Ca să înțelegem cece a fost Aradul românesc în luptele naționale, chemăm astăzi mărturia celor 100 de ani din urmă, prin evocarea celor 3 figuri de luptători, înfrunțați în busturile ce ne stau în față. Ei au îndrumat viața românească din acest oraș și județ între anii 1846—1909. Toți trei sunt răsăriți din glia românească a acestui județ. Aradul, care încă din 1812 are cea dintâi preparandie românească, iar din 1821 și școală teologică alături de vechea episcopie, a fost cetatea nebiruită de unde s'a vestit evanghelia mântuirii noastre naționale.

Aci a venit tinărul avocat *Gheorghe Popa* (1824—67), fiul țaranului cu diplomă de nobil Ioan Popa din Galșa ca să fie îndrumătorul Românilor la răsăntia vremurilor din 1848. Animat de cea mai curată iubire de neam, acest bărbat care a urcat toate treptele ierarhice în administrație, ajungând prefect al orașului și județului Arad, ca un precursor al imperiului românesc de astăzi, a dat strălucite dovezi de alesele calități ale neamului, prin simțul său de dreptate și talentul de bun organizator.

Ca o continuare a lui apare avocatul *Mircea V. Stănescu* (1841—1888), dela moartea căruia ieri (30 Nov.) s'au împlinit 50 de ani. El este tipul avocatului român de dinainte de războiu, care înainte de toate era înfocatul luptător pentru dreptatea neamului. Mare animator, nu numai cu cuvântul ci și cu scrisul, *Mircea V. Stănescu* a ținut trează conștiința națională, și a alimentat iubirea pentru frații de peste hotare.

Ca cea de a treia figură se înșiruie în acest rând *Ioan Rusu fiul Șiriei* (1864—1909), care schimbând umila catedră de dascăl cu înalta tribună a neamului fu un mare animator, în scrisul căruia se contura tot mai luminos idealul unirii noastre naționale.

Acești luptători, sub umbra cărora evocăm astăzi icoana Albei-Iulii, sunt o seamă din profesii vizionari ai Aradului, ale căror preziceri s'au împlinit.

În fiecare din ei era întrupat neamul întreg, cu credința, aspirațiile, nădejdele dar și cu suferințele lui. Așa, țaranul nobil, episcopul Ioan Popa din Galșa, tatăl luptătorului *Gheorghe Popa*, fu martir. În sângele lui *Mircea*

V. Stănescu trăiau strămoșii săi din Regatul liber, cari grăiau prin glasul lui. *Ioan Rusu Șirianu*, după suferința temnițelor ungurești se duce să moară pe pământul liber al României.

Ei erau ca niște valuri ce se ridică din sânul mării românești pentru a vesti clocotul ei. Ei sorb din ființa neamului, o scot la lumină, o fac conștientă, și o fructifică, apoi se cufundă iarăși în ea.

Ei sunt torțe aprinse, ce luminează la răsăntia vremurilor, luceferi ce strălucesc până la răsăritul soarelui.

Ei făuresc ideile, gândurile, aspirațiile și judecățile noastre.

Ei simt cei dintâi durerea neamului și o talmăcesc. Ei schițează cea dintâi acțiune de izbăvire, iar după moarte străjuesc moștenirea lor. Acesta e rolul profesilor naționali.

Am evocat astăzi din negura trecutului pe acești 3 luptători, ca dovadă că noi Românii nu suntem venetici pe acest pământ. Noi avem aici rădăcini adânci.

Prăznuirea noastră de astăzi are două înțelesuri. Întâi de a mulțumi lui Dumnezeu care cu brațul Său ne-a scos din robie, și a slăvi amintirea acelor cari au pregătit și făurit Alba-Iulia. Înțelesul al doilea este de a da un avertisment. Aradul, plămânul acestui românesc județ, unde precum spunea *Ioan Rusu Șirianu* „ungurii sunt numai o picătură în marea de Români” a fost totdeauna al nostru. Noi Românii suntem băștinași aici. Inșiși istoriografii unguri recunosc că până prin anii 60 ai veacului trecut Aradul putea fi considerat mai mult ca o colonie românească și sârbească, dar nici decum ungurească. Dacă în cele 2 decenii dinaintea războiului ungurii au reușit, cu multe artificii să-și creeze o majoritate relativă în acest oraș, opera lor s'a spulberat cu ușurință. Astăzi, după alte 2 decenii, noi Românii formăm iarăși marea majoritate a acestui oraș. Dacă poate fi vorba de drepturi istorice, asupra acestui oraș și județ, apoi acelea le avem noi Românii, cari am răscumpărat acest pământ prin sudoarea muncii și prin sângele vărsat pentru apărarea lui. Noi avem îngropați aici strămoșii, noi am dat numiri munților și văilor. De glasul nostru ascultă codrii, pentru că noi suntem stânca înfiptă aci de vremuri. Aceasta înseamnă „drepturi istorice”, iar nu huzureala. Bine a zis Românul: „Apa trece, pietrele rămân”. Noi am rămas pe loc, iar veneticii și-au mutat hotarele.

Am așezat chipurile acestor 3 luptători și precursori ai Albei-Iulii, în apropierea Mureșului bătrân, lin și adânc, care de veacuri curge

pe aici amenințător, simbolizând și dânsul veșnicia neamului pe aceste plaiuri.

Și fiindcă adunarea dela Alba-Iulia de aici a pornit, tot de aici trimitem peste tot pământul românesc gândul zilei de astăzi.

Este sărbătoarea patriei unite. Nu avem altă dorință decât să făurim un colț de raiu pe pământul nostru liber. Patria este marele altar pe care vom jertfi tot ce este bun în noi.

Alba-Iulia e vie în sufletul nostru. Nici o iotă sau o cirtă nu s'a schimbat din verdictul ei. Roata vremii nu se mai întoarce îndărăt. Nu suntem o țară încheagată la masa unei conferințe, ci un neam înfipt de Dumnezeu aici de 2000 de ani, unit pe veci prin liberă voință. Nu există vre-o putere în lume care pe vre-unul dintre noi să ne mai rupă din trupul unit al neamului. Strănepoții daco-romanilor, deveniți liberi, nu-și vor mai pleca niciodată capul în vre-o robie.

Repetăm astăzi jurământul dela Alba-Iulia, de a muri mai curând decât a lăsa ca măcar unul dintre noi să mai fie sclav.

Verdictul de acum 20 de ani, dacă va mai fi nevoie să-l rostim odată, îl vom rosti năpraznic asupra celor ce n'au învățat nimic din istorie.

Jurăm să trăim și să murim pentru România-mare, una și nedespărțită.

Două decenii de libertate națională

Împlinirăm, cu ajutorul lui Dumnezeu, dela ziua — de mult așteptată și de Dumnezeu binecuvântată — de 1 Decembrie 1918.

Țara întreagă a îmbrăcat haina de sărbătoare; sufletul României întregi a sălțat de bucurie, aniversând ivirea zorilor de libertate, deoarece, prin hotărârile de acum două decenii dela Alba-Iulia, s'a desfășurat capitolul final al actului de reîntregire politică națională. Bine înțeles, bucuria cea mai mare a fost pe partea Ardealului, cel din urmă întors la sânul patriei mame, după o nespuse de grea robie milenară.

Aradul nostru și-a luat și astădată partea frumoasă din prăznuirea actului reîntregirii naționale, cum am zice, pentru un motiv istoric mai întâi: pentru că reîntregirea a fost îndelung pregătită, și aici, printr'un proces de cultură națională început de peste un veac prin școalele noastre bisericești: Preparandia și Teologia; iar în locul al doilea, pentru că, „la împlinirea vremurilor“, și-au pus umărul la cauză iarăși o seamă de mari Arădani, prin politica românească făcută la Arad, ca și prin preparativele tehnice în vederea

manifestării naționale din cetatea lui Mihai-Viteazul.

Serbarea celor două decenii de viață liberă sub raport politic-național, care a avut loc în Arad, a fost întregită și cu alte manifestări. În nota cultului național și pentru a spori energiile românești dela această frontieră, serbării propriu zise i-s'a adăugat și inaugurarea pentru acum a trei busturi, reprezentând pe tot atâția fruntași arădani din trecut (nu ca și când n'ar mai fi fost și alții): fostul prefect *Gheorghe Popa*, avocatul publicist localnic *Mircea B. Stănescu* și gazetarul de forță *Ion Rusu-Șirianu*.

Acest organ bisericesc, care încă în numărul trecut a evocat evenimentul românesc dela Alba-Iulia de acum două veacuri, precum și obligațiile noastre de conștiință națională, se restrânge acum să mai semnaleze aci, numai pe scurt, următoarele:

Serbarea dela Arad s'a petrecut în proporții demne, prin serviciu religios întâi de toate și, apoi, și prin celelalte manifestări. Încă la ora 9 dimineața, s'a săvârșit un act pios, la Crucea Martirilor arădani, așezată în bulevardul Regele Ferdinand. După aceea la ora 10 s'a ținut cel de al doilea serviciu religios, la catedrala episcopescă și apoi, al treilea la cele trei busturi (Pagubă, că ploaia a deranjat-o în câțva pe aceasta de a doua). Cele două slugiri religioase din urmă au fost săvârșite de însuși P. Sf. Sa Părintele episcop *Andrei*, fiind asistat la Catedrală de doisprezece preoți și un diacon, iar în fața busturilor, de alți șase preoți și un alt diacon.

Amândouă slugirile au fost prilejuri de frumoase evocații, sămănătoare de calde îndemnuri patriotice, de acord cu însemnătatea praznicului național al zilei și cu simfirea a toată suflarea românească.

La Catedrală, după Te Deumul la care au asistat autoritățile și lume multă, — a cuvântat, cald și cu temeiu, P. C. Sa părintele vicariu-revizor *Cornel Magieru*; iar la busturile stropite cu aghiazmă, însuși P. Sf. Sa Părintele episcop. După aceea a urmat în fața busturilor seria de cuvântări, din partea veteranului luptător național *Dr. Ioan Suciu*, d. I. Minulescu în numele guvernului și d. general *Alex. Vlad*, primarul orașului nostru.

În coloanele noastre înguste putem face loc dabea celor două cuvântări bisericești, în cari se rezumă întreagă importanța serbării din Joia trecută.

După masă, manifestația românească a zilei a fost continuată printr'un foarte reușit festival, cu un bogat program patriotic, executat

în Palatul Cultural din parrea corurilor locale și a Străjeriei. Iar seara, la Teatrul orașenesc, Opera din Cluj a predat, cu artă și multă simfirie, drama muzicală „Horea” de d. Nicolae Bretan.

Bucuriei zilei de cea de a douăzecea aniversare dela desrobire, i-a dat, toată suflarea românească de aici, convenită expresiune.

Iar acum, și d'aci încolo, fiecare din noi să fie la datorie, de *muncă și cinste*, căci numai prin acestea se pot apăra libertățile cucerite odată!

Cuvântarea Părintelui Cornel Magieru, vicar-revizor eparhial

La 1 Decembrie.

(Rezumat.)

Gândurile noastre se îndreaptă azi cu evlavie spre Alba-Iulia, cetatea sfințită prin amintirile mari și duitoase ale trecutului.

Se împlinesc azi 20 de ani de când Românii de dincoaci de Carpați au rupt lanțurile robiei milenare, în marea adunare națională de acolo. La 1 Dec. 1918 s'a prăbușit piatra milenară de pe mormântul libertății naționale.

Ziua de azi ne adâncește în trecutul de lupte, de suferințe și de jertfe. În această zi s'au spulberat viclenele uneltiri cari au despărțit pe fiii acelui neam.

Am avut fericirea să particip la marea adunare națională din Alba-Iulia și simt încă fiorul sfânt al însuflețirii ce a străbătut ținta întregă a celor 100.000 de Români adunați acolo. Nu pot uita fețele lor iluminate de o tainică bucurie.

Era de față întreg sufletul Ardealului.

În biserica ortodoxă din Alba-Iulia în loc de Pricează s'a cântat atunci la Sf. Liturghie. „Deșteaptă-te Române”. Când s'a ajuns la formula de jurământ :

„Murim mai bine în luptă cu glorie deplină
Decât să fim sclavi iarăși în vechiul nost pământ”

o pădure de brațe s'a ridicat în fața sfântului Altar. Atunci s'a petrecut clipa istorică, ce desparte trecutul plin de suferințe de viitorul într'aurit.

În mijlocul unei însuflețiri de nedescris s'a proclamat unirea Ardealului cu țara mamă. Oamenii plângeau și se îmbrățișau de bucurie. Inima Ardealului clocoțea în delirul însuflețirii. Iar când a apărut în cetate un general cu câțiva ofițeri din armata română, mulțimea le sărula mâinile, și uniforma iar noi toți aceia cari pentru prima dată am văzut atunci, ofițeri români, plângeam de emoție. Generații apuse de iobagi, umiliți pe glia Ardealului, plângeau prin plânsul nostru lacrimi de fericire.

Ziua de 1 Dec. 1918 a desvăluit lumii, nobleța sufletească a unui neam, care a rămas cu fruntea ridicată și după zece veacuri de turluni îngrozitoare.

Cu actul marelui adunării naționale din Alba-Iulia, se încheie un lung capitol de sbucumări, umiliri și suferințe.

Mărețele umbre ale neamului pot avea acum o dihnă deplină, pentru că visul lor s'a împlinit.

Se cuvine să ne aducem aminte cu evlavie de cei pe ale căror oseminte s'a zidit România Mare și cu sângele cărora s'au însemnat hotarele noi.

Cuvântul lor ne îndeamnă, azi la solidaritate și unire, la muncă și jertfă.

Vom înțelege noi, oare, acest îndemn? Și vom ști noi să apreciem imensa lor jertfă adusă pe altarul națiunii.

De sigur!

Mândrul nostru tricolor fălăe azi dela o margine la alta a pământului nostru românesc.

Nu cerem nimănui nici un pelec de pământ, dar nu vom ceda dintr'al nostru, nici o brazdă. Ne este scump și sfânt acest pământ, plămădit în sânge de eroi și mucenici: Aici dorm părinții și strămoșii noștri.

„Dintr'acest pământ de jertfă, care a hrănit destul
Înapoi nu dăm nimica, nici o brazdă, nimănui.”

„Rugăciunea dela Alba-Iulia” 1918

— Rectificări de Păr. Dr. Gh. Ciuhandu —

În jurul „Rugăciunii dela Alba-Iulia” de acum 20 de ani, s'au ivit confuzii, trecute în publicistica noastră din capitală, din prilejul recentei aniversări de două decenii dela marea Adunare națională din Alba-Iulia.

Ca autor al acelei rugăciuni, mă simt în drept și chiar dator să fac următoarele rectificări, pe firul cronologic al lucrurilor:

Originea mai îndepărtată a acelei rugăciuni este a se căuta în textele biblice, pe cari le publicasem, în „Tribuna” dela Arad Nr. 208 din 1904, sub titlul „Rugăciunea Românului”. Textele acestea le-am completat și orânduit mai apoi în alt spirit, în poemul meu teatral-biblic în trei tablouri, sub titlul „Mântuirea mea — Dumnezeu”, tipărit în Arad la 1934.

În progul Adunării Naționale dela Alba-Iulia, textele din seria primă (dela 1903) le publicasem, în organul eparhial „Biserica și Școala” dela Arad Nr. 45 din 4 Noembrie 1918, completate.

La ședința Sinodului episcopesc al Mitropoliei ardeleni, ținută în Arad la 10/23 Noembrie 1918, având calitate de raportor în unele chestiuni, am înfățișat și textele mele din organul eparhial. Ele au fost admise — prin prescurtare, pe care o propusesem și o văzuse apoi și P. Sf. Episcop de atunci, Miron, al Caransebeșului — cu titlul de „rugăciune” de ocazie.

Rugăciunea a fost încadrată în circulara Nr. 57/1918 a Sinodului episcopesc, publicată și în „Biserica și Școala” Nr. 47/1918 și a fost citită în bisericile noastre din Mitropolie, și după Adunarea națională dela 1 Decembrie.

Acum, din prilejul serbărilor de 1 Decembrie constat două lucruri:

că ziarul „Curentul” din 2 Dec. a. c., reproduce, ca fiind a mea, o „rugăciune” cu totul alta, semnată de Dr. I. Roșu, ce fusese publicată în ziarul „Românul” dela Arad din 30 Noembrie 1918 și afirmă, că aceea s'ar fi citit la Alba-Iulia în 1918;

că ziarul „România” din 2 Decembrie publică o nouă „rugăciune” de ocazie, întocmită de mine, din textele biblice și liturgice — pe care o redactasem pentru 1 Decembrie de acum și o publicasem, întâia oră, în numărul 48 dela 27 Noembrie crt. al organului e-

parhial din Arad, — dar ziarul o arată ca identică cu cea dela 1918 și o înfașșază sub aita paternitate.

Am ținut să fac aceste rectificări, adăugând, că în chestiunea „rugăciunii dela Alba-Iulia” am mai scris și ca redactor al organului Sfântului Sinod. Vezi Revista „Biserica Ortodoxă Română” d n 1929 pag. 211—214, publicând atunci textele mele dela 1904 și dela 1918.

Omenime gârbovă

— Meditație —

De Pr. Gh. Perva

„Nu veți putea...” (Is. Nav XXIV, 19)
 „... la Dumnezeu însă toate sunt cu putință” (Mat. XIX, 26).
 „... pot să le fac...” (Filip. IV, 13).

O femeie era gârbovă și nu putea să se țină dreaptă nici cum. Domnul Hristos o îndreptează.

A sta drept, a nu fi doborât, a „rămânea în picioare”, a-ți fi privirea și capul în spre cer, la o depărtare cât mai normată dela pământ, să ți se deosebească poziția și mersul cât mai mult de acela al animalelor, cari, cele mai multe, merg într-o poziție orizontală și pe patru picioare, a nu zace în animalitate — e lucru foarte important.

Femeea din Evanghelia dela Luca XIII, 10—17, a fost în starea aceasta optsprezece ani. Ceea ce vrea să învedereze neputința omenească; norii de încercări fără rezultat, de a și ajuta om la om, în unele împrejurări.

Și, aceasta e învățătura cea straișnică. Fără Iisus, nu te poți ținea drept. Nici om nici popor. N-o pot dovedi aceasta, toți aceia cari și-au avut anii lor, „optsprezece”, de gârbovire, de ședere în laturea și în umbra morții, de coborâre spirituală, până acolo de unde nu mai era nădejde de ridicare. Ne-au dovedit-o și ne vor dovedi-o încă, popoarele cu Iisus și fără Iisus.

Odinioară, la bătaia semeață pe plept și la cuvintele Israelitenilor: „Nu, asta nu va fi, ca noi să părăsim pe Domnul și să slujim la alți dumnezei” Iisus Navi răspundea cu cumpaneală: „Nu veți putea să sluiți, căci El e Dumnezeu sfânt, râvnitor și nu va răbda nelegiuirile voastre”. Tot așa și la susținerile moralei filosofice și științifice: tot temelul vieții etice, toată posibilitatea binelui și a răului stă în puterea omului (Hobbes, Mill, Spencer, Bayet, Comte, Kant) se poate răspunde cu cuvintele lui Dostoievski: „Dacă noi n'avem drept călăuză credința și pe Hristos, vom ratăci întotdeauna. Ideile morale există. Ele nasc din sentimentul religios și nu se pot niciodată justifica numai prin logică”.

Despre neputința aceasta omenească ne grăiește și Apostolul Pavel, când zice: „Nu ceea ce voiesc îndeplinesc”. Ori Ch. Wagner: „Marea durere a omului iubitor de bine e să simtă în sine posibilitatea răului”.

Om nu poate. Prea multe îl gârbovesc: acelea și altele decât acelea înșirate în parabola invitațiilor la cină.

Ar vrea omul să stea în sus, să fie drept ca un I; însă nu poate.

... Ce nu poate, însă, omul, poate Dumnezeu. El nu vrea moartea păcatosului; de aceea ni-a trimis pe Induratul Samarinean, pe Fiul Său.

Dumnezeu poate să deschidă brațe de părinte iertător.

Dumnezeu poate, „de poți ceva a crede” (Mrc. IX, 23).

Dumnezeu le poate, toate câte le veți cere, „rugându-va” (Mat. XXI, 22).

Atunci, acestea știute — de mână cu Dumnezeu — și omul poate „Toate pot să le fac într-o cel ce mă îmbracă cu putere” (Fimp. IV, 13).

Toată chestiunea stă, — pentru a sta drept — în a te îmbrăca cu hainele duhovnicești, înșirate în pericopa Apostolului din Dumineca femeii gârbove: „Îmbrăcați-vă cu toate armele lui Dumnezeu, ca să puteți să țineți piept..., să rămâneți în picioare: având mijocul vostru încins cu adevărul, și îmbrăcându-vă cu platoșa dreptății. Și încălțați picioarele voastre gata fiind pentru Evanghelia păcii. Peste toate luați pavaza credinței... Luați și coiful muntuirii și sabia Duhului” (Ef. VI, 11—17).

Creștine! Incepe prin smerenie, prin a-ți vedea gârbovenia omenească!

Continuă prin a te convinge de puterea dumnezească, prin a te bizui pe Ea.

Și, vei sfârși prin a putea multe, prin a te ținea drept.

Urcă aceste trel trepte: Omul nu poate. Dumnezeu poate. Cu Hristos, toate le pot.

Straja Țării:

Sub aripile Bisericii.

Pr. C. Turicu

Organizația binefăcătoare a Străjeriei ne impune să-i dam un colț stabil și în oficiul nostru eparhial. Educația religioasă a Tineretului este un punct de mănecare a pastorajiei și, ca atare, rămâne o problemă vecinic actuală pentru preoțimea noastră. Când deschidem rubrica „Straja Țării”, nădăjduim o colaborare din partea mai multor frați, cari se sesizează de năzuințele acestei mișcări, educatoarea de roade în ce privește educația finierimii ortodoxe.

În prezent răsfoiesc prin voluminosul Buletin al Străjii Țării nr. 3—4 a. c., în care se cuprinde *programa analitică* a întregii mișcări străjerești. Mă interesează îndeosebi partea ce tratează despre *educația religioasă*. Citesc cu mare satisfacție: „*Prin educația religioasă, Străjeria, urmărește dezvoltarea sentimentului religios și a tuturor sentimentelor creștinești în sufletele tinere. Practicile religioase trebuie să facă parte din deprinderile străjerului în mod obligatoriu. Întreaga viață străjerească trebuie să fie trăită în credința strămoșească. În biserică, străjerul nu se va mai considera ca un simplu spectator grăbit, ci el va participa cu mintea și inima sa la sfânta slujbă. Străjerul va rosti în biserică „Tatăl nostru” și „Crezul” și el va da și ajutor preotului la toate actele sfinte, în limitele îngăduite*”.

D. ocământată sa ne oprim asupra unor directive impuse pentru străjeri de Comandantul Suprem. Cu mare bucurie trebuie să constatăm că Straja Țării aduce elevii școalelor noastre din nou *sub aripile Sfințelor Biserici*. Străjerii se vor familiariza prin practicle religioase cu cultul bisericii noastre. Ei vor par-

ticipa din nou și *activ* la toate serviciile divine. Vor fi din nou în *legătură directă* cu Maica ocrotitoare de neam: Biserica ortodoxă.

Nu demult, tot mai des auzeam plângeri sosite din satele noastre, că elevii nu mai participă la sfintele slujbe; nu mai sunt duși la Biserică ca și odinioară de cei cari se îngrijesc de educația lor și erau obligați să vegheze și asupra educației lor religioase.

Acestor neajunsuri le puna capăt ordinele binecuvântate ale Străzii Țării, aducând din nou tineretul la limanul cel bun: Biserica noastră.

Este în interesul nostru, deci, ca Straja Țării să-și extindă sfera activității sale asupra tuturor școlilor primare, secundare și profesionale. În deosebi în comunele situate pe granițele Țării nu se vor tolera nici un fel de instituții, în cari se face educația tineretului nostru, fără ca aceea să intre în categoria celor străjerite.

Elevii străjeri nu vor mai fi la slujbe „simpli spectatori grăbiți” cum spune programa analitică a Străzii. Ei sunt obligați să participe ca „ajutor al preotului la toate actele sfinte în limitele îngăduite de legea bisericească”. Vom avea din nou pe acei „diaconi” cari conclucrau odinioară la sfintele slujbe, purtând făclii aprinse și răpizi, ridicând solemnitatea actelor importante din cultul divin. În sf. altar se vor familiariza elevii ocupându-se cu lumânările de pe sf. prestol și cu cădelnița servită preotului la vremea sa. Străjerii vor rosti rugăciuni, vor citi psalmi, vor „canta” Apostolul tot el din strane vor da răspunsurile ecteniilor, vor, rosiți „Crezul” și „Tatăl nostru”.

Cu un cuvânt: *străjerii vin din nou sub aripile sfintei noastre Biserici*. Practica religioasă îi va face din nou creștinii conștii de chemarea lor. Vor trăi iarăși sub obăduirea sfintei Biserici, pregătind un viitor fericit Țării și Regelui prin creștință și muncă. În aceste nădejdi, preoțimea își dă tot concursul său la izbândă Străzii Țării și biruința Marelui său Străjer.

Obrăznicia ungurească dela Bunea-mică

Nu ne-am ocupa de ea, dacă n'ar fi ticluită pe fond religios, cum îi șede lucrului *mal rău*. Cazul îl înregistrasem în coloanele noastre, nu tocmai demult (pag. 269—270), fiind vorba de un denunț fantastic, plasat în Elveția, atribuindu-se Bisericii ortodoxe, că ar fi vânat după maghiarii calvini din aceea localitate, să-l atragă la ortodoxie.

De atunci am avut bunul prilej să primim, din Germania, din partea D-lui Consilier bisericesc *Carol Arnold*, prețuit cititor al nostru, un protest energetic împotriva afirmațiunii, că Protestantismul din România ar fi amenințat.

Rugăm pe colaboratorul nostru, care ni-a servit informația din Elveția, să ne deie și alte amănunte în cauză.

Dar și până atunci, dăm câteva informații. După „Dicționarul” topografic Martinovici-Istrati. La 1920, în Bunea-mică de azi erau 223 unguri și 5 adică *cinci Români*! Aceștia să fi atentat la existența coloniilor din aceeași localitate? Sau „marea Biserică gr. ort.” din partea locului să fi avut poftă de a-i ortodoxi pe mănunchiul de calvini din Bunea-mică?

De altfel, iată ce cetim despre acel maghiari

calvini din Bunea-mică. Ei sunt acolo o proaspătă așezare, d'abia dela 1866 numai. Sunt unguri aduși dela Szegszárd, din Ungaria de astăzi. „În partea locului nu locuiesc valahi, deci nu au (valahii) nici biserică”, spune un istoric ungar (Pesty Frigyes: *Krassó vármegye tört.* Vol. II. partea II. pag. 329).

Dorim să se știe aceste lucruri, până să obținem și alte informații.

Biserica Anglicană ne apără.

E îndobște știut lucru, ce propagandă aprigă a desfășurat între noi baptismul, începând din epoca stăpânirii ungurești și trecând pela vremea când, exploatarea slăbiciunilor politice românești, reprezentați baptismului au știut în afară de țară să presioneze, iar aici acasă să exploateze slăbiciunea politică românească prin prăcușeri electorale. Dar, în vremea din urmă, de când a intervenit noua deciziune ministerială, care pune frâu propagandei subversive, precum și proselitismului, lucrurile, aici *acasă*, s'au schimbat în câțva macar. Cu atât mai săltăreața e însă propaganda în afară.

Așa, ni s'a dat acum să aflăm din gazetele noastre, că în zărele americane și în cele englezești s'a declanșat un atac din partea Alianței mondiale baptiste, condusă de acel Domn Dr. Rushbrooke din Londra, care a călcat de repezite ori pe îngăduitorul nostru pământ și pașise energie și în fața unora din ministrii României.

De data aceasta, dânsul duce o îndrăzneală campanie împotriva recentei Deciziuni ministeriale, care reglementează activitatea asociațiilor religioase dela noi. Dar, de data aceasta avem mulțumirea de a înregistra apărători ai dreptății românești și ai Bisericii noastre, din partea unor înalte fețe bisericești anglicane.

Astfel, precum ni-se spune în „The Church Times” din 28 Octombrie a. c. Episcopul de Gbraitar *Harold Buxton*, scrie un foarte documentat articol „Baptiștii în România”, explicând decizia Ministerului Cultelor cu privire la regimul Cultelor în România. Acest răspuns a fost dat conegritorului nostru Dr. I. H. Rushbrook, care informase tendențios pe arhiepiscopul de York.

În „The Church Times” din 4 Noembrie a. c., acelaș secretar al alianței baptiste mondiale, a răspuns afirmând, că baptiștii în România sunt închiși și schingiuși și bătuși.

În curând apoi, tot în „The Church Times” din 11 Noembrie, canonicul anglican *John A. Douglas*, un alt mare exponent al Bisericii anglicane, ridică împotriva re față cu afirmațiunile secretarului alianței baptiste, combătându-l punct de punct.

Și până să avem traducerea întreagă a articolelor în chestiune, pe cari avem de gând să le publicăm, reținem aci una singură din punctele de combatere ale P. Sf. Sale Episcopului anglican. Exponentul baptist făcuse, între altele, afirmația că preoțimea noastră este ignorantă și nu are posibilități de cultivare preoțească. Episcopul anglican i-a replicat, prin experiența făcută în fața locului, despre cultura Clerului nostru de acum și despre condițiile Academiei noastre teologice, aflătoare la acelaș nivel, cu ale Anglicanilor de acasă, din care cauză Academiiile noastre sunt cercetate și de studenții anglicani chiar.

Totuși, e un mare bine că avem aceste legături! Avem, de pe urma lor, apărători sinceri ai patrimoniului nostru; nu ca din altă parte, din care ne vin, nu sprijin și apărare, ci ispita și subminare.

Principiul de disciplină a clerului

De Arhimandritul Paladie
Trad. de A. C.

Dacă există și sunt necesare regulile de bună purtare pentru un creștin de rând, atunci cum un preot, un păstor sufleteș poate fi lipsit de ele? Cu adevărat, ca să fie un exemplu viu pentru credincioșii săi, lui nu-l mai este permis să uite nici pentru o clipă, nici într-o împrejurare că el este „Sarea pământului, robul Domnului, ales din mulțime” și despre care se zice; „Căci din lume nu sunteți, ci Eu v'am ales pe voi din lume”... (Ioan 15, 19). Iată deci preotul trebuie să fie un model de viață pentru turma sa și pentru acela, care îl înconjoară. El trebuie să fie „Lumina lumii, cetatea deasupra muntelui”... (Mat. 5, 14). Realizarea acestui imperativ e posibilă numai atunci, dacă preotul nu va uita, ca el odată, la judecata cea de pe urmă, va da socoteală nu numai de sine, ci și de turma încredințată lui de Dumnezeu. Sf. Apostol Pavel, în epistoala sa către Timotei, stăruie asupra datoriei lui de păstor, spunându-i: „Mărturisesc drept aceea înaintea lui Dumnezeu și Domnului Iisus Hristos, carele va să judece viii și morții întru arătarea Sa și împărăția Sa: propovăduiește cuvântul; stai asupra, cu vreme și fără vreme”... (Tim. 4, 1—2). Sau aducându-ne aminte de cuvintele Domnului nostru Iisus Hristos: „Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca să vadă lucrurile voastre cele bune și să slăvească pe Tatăl vostru cel din ceruri”... (Mat. 5, 16). Prin cuvintele acestea se înfățișază *puterea exemplului* de viață virtuoaasă. Natura noastră este de așa fel, încât mai curând ne însușim, mai curând urmăm ceea ce vedem, de cât ceea ce auzim sau știm. Cuvântul influențează asupra minții noastre, dar exemplul asupra voinței. Mulți din creștinii noștri nu prea cunosc învățătura Bisericii și, totuși, în viața lor de toate zilele procedează așa, cum se cuvine unor creștini adevărați. Așa au trăit, așa au procedat părinții lor, așa trăesc și ei.

Puternică e influența exemplului asupra firei omenești, care și așa e aplicată spre imitarea altora.

Natural, dacă așa de important este exemplul viu în viața noastră, atunci mare e responsabilitatea aceluia, care, în baza situației lor, exercită influență asupra mulțimii. La categoria această, în primul rând, aparține Clerul, care este îndrumătorul celor mici. Pe fiecare preot îl urmează turma sa. Deci cum trăește preotul, așa trăesc și păstorii săi. Viața preotului este un exemplu mult grăitor pentru parohienii săi. Dela viața păstorului, în mare măsură atarnă puterea credinței, curățenia vieții creștinești a turmei. Și e bine acolo, unde preotul învață pe credincioșii săi nu numai prin cuvânt, ci și prin curățenia vieții, prin căldura credinței dă un exemplu de chivernisire în casa sa. (Tim. 3, 5).

Cu toate că preotul activează în lume și cu nimic nu e strein de lume, totuși el trebuie să stea cu însușirile morale mai presus de tot ceea ce e pământesc. În judecata sa față de oameni, el trebuie să fie

nepărtinitor, judecând pe oameni și lucrurile prin prizma evangheliei. Altcum, fiecare slăbiciune a lui va fi exploatată de dușmanii Bisericii și neamului omeneș, cu scopul de a slăbi efectul muncii, de a îngreuna rugăciunea și de a paraliza activitatea pastorală. Ceea ce e permis unul creștin, nu e admisibil pentru un preot. Preotul este arhitect-constructor spiritual. Preotul construiește, din sufletele oamenilor, locașul Dumnezeesc, locașul păcii și al dragostei. El este conlucrător al lui Dumnezeu. (Cor. 3, 9). „Precum nouă dumnezeiasca putere a Lui toate cele ce sunt spre viață și bună credință ni-a dăruit, prin cunoștința celui ce ne-a chemat pe noi prin slavă și prin fapta bună. Prin care cele scumpe și mari făgăduințe s'au dăruit nouă; ca prin aceasta să vă faceți părtași dumnezeieștii firi, fugind de stricăciunea poștel cel din lume” (Petr. 5, 4—4). „Fă-te pilda credincioșilor cu cuvântul, cu patrecerea, cu dragostea, cu duhul, cu credința, cu curățenia. Până ce voi veni, la aminte la cetire, la mângâiere, la învățătură. Nu fi nebăgător de seamă de darul ce este întru tine, care ți s'a dat prin prorocie, cu punerea mâinilor preoției. Păzește-te pe tine însuși și învățătura, și rămâi întru acestea; că acestea făcând și pe tine te vei mântui, și pe cei ce te vor asculta” (Tim. 4, 12—16).

„Pentru care pricina îți aduc aminte ție, ca să aprinzi: Darul lui Dumnezeu, care este întru tine prin punerea mâinilor mele. Că nu ne-au dat nouă Dumnezeu duhul temerei; ci al puterii și al dragostei și al întregel înțelepciunii” (2 Tim. 1, 6—7).

Marea și înalta responsabilitate a preoției, Sf. Ioan Gură de Aur o înfățișază așa: „Care putere poate fi mai mare de cât aceasta? Tatăl nu judecă pe nimeni, ci toată judecata a dat-o Fiului” (Ioan 5, 22). Iar eu văd, că toată această judecată a dat-o preoților. Ei sunt ridicați la demnitatea cea mai înaltă, ca și când au trecut dela pământ în sferile cerești, întrecând firea omenească, eliberându-se de patimile și slăbiciunile ei”... De aceea li-se cuvine mai mare frică și cinste de cât puternicilor zilelor noastre, sau chiar părinților noștri: „Cari nu din sânge, nici din pofta trupească ne-au născut” (Ioan 1, 13). Preotul trebuie să fie totdeauna priveghetor, atent cu ochi în toate părțile, ca unul care trăește nu numai pentru el ci și pentru alții”... „Cu severitatea vieții cu cer și experiență de țaria sufletească pentru a putea suporta ofenze, ponegriri, batjocuriri dela cei mici, iar dela șefii tăi observări nemotivate și nemeritate”... „Nimic nu umbrește sedințatarea sufletului și claritatea cugetului tău, ca mânia nestăpănită, care se revarsă din inima omului cu tărie extraordinară: „Mânia pierde și pe cei înțelepți; iar răspunsul cucernic întoarce mânia”... (Pildele 15, 1).

Sufletul preotului trebuie să fie de o frumusețe și curățenie scilpitoare, ca să poată lucra și lumina sufletele celor ce privesc spre el. Abaterile unui creștin, leșite la iveală, n'au efect atât de distrugător asupra celor din jurul lui, iar slăbiciunile, cât de neînsemnate, ale persoanei care ocupă treapta preoțească, apar ca o abatere gravă, pentru că aici păcatul nu se măsoară cu măsura însemnătății defectului în sine, ci se măsoară cu situația celui ce a păcătuit. De aceea, preotul trebuie să fie înarmat totdeauna cu atenție încordată asupra fiecărui pas din viața sa, ca nu cumva cineva să descopere un punct slab, unde ar putea să fie lovit, nu numai de dușmanii deschiși, ci și de aceea, cari până acum spun, că-i sunt prieteni”... „Să

fie precaut față de el, pentru că până când el este înatacabil, el îl-î stimează și îl-î cinstesc, iar în caz de potlognire i-ar deveni contrari de neîmpăcat*.

Viața ni-e mărturie, că adeseori credincioșii păgubesc opera lui Hristos, mai mult decât dușmanii lui cei mai declarați.

„Precum din cauza vânturilor contrare marea, care până acum era liniștită, acum începe să se frământa, ridicând valuri înalte în cari găvesc sfârșitul său mulți călători, tot așa și viața liniștită a Bisericii se tulbură, după ce în sânul ei au intrat mulți nedemni... Am putea să ne închipuim, cum ar trebui să fie acela care e chemat, în prim loc, să înfrunte această furtună? El ar trebui să fie serios, dar comunicativ; sever, dar înțelegător: să știe să poruncească, dar nu îngâmfat; să fie nepărtinitor, dar servil; plecat, dar fără să fie lîngușor; aspru și blând totodată. Să aibă tăria necesară ca să poată angaja în slujba Bisericii pe cel înzestrat, chiar și atunci când toți cei din jurul dănsului sunt contra lui și să știe să respingă pe cel incapabil, sprijinit din toate părțile; să fie independent, dacă e convins că procedează spre binele Bisericii, iar nici de cum din răzbunare sau servilism... „Cea mai mare pedeapsă așteaptă pe acela, care, ajungând cu puterile proprii la situația aceasta, din neglijență, din lipsă de conștiințiozitate, sau din nepricepere va îndeplini rău datoria“. Pentru că Biserica lui Hristos, după cuvintele Sf. Apostol Pavel este trupul lui Hristos; și acela cărui i s'a încredințat, e dator să-l ție cu toată grija, ca vr'un păcat să nu altereze frumuseța Bisericii... „Ca să o pule înalte pe ea luiș slăvită Biserica, neavând întinăciune, nici prihană, sau altceva de acest fel; ci ca să fie sfântă și fără prihană“ (Efesenii 5, 27).

„Trupul Bisericii se supune boalelor și durerilor mai repede decât trupul nostru. Efectul acestei stări se resimte mai de grabă, dar se îndreaptă și se întărește mai încet, pentru că dispune de un fel de mijloc de profilaxie și de leculre: Cuvântul. Cuvântul e fost hrană și medicină și instrument chirurgical. Acest mijloc în Biserica lui Hristos cu mare succes l'au folosit sfinții Apostoli, mai ales Apostolul Pavel. Sfântul Apostol Petru asemenea se provoacă la puterea cuvântului: „Ci pe Domnul Dumnezeu să-l sfințiți întru inimile voastre și să fiți gata pururea spre răspuns la tot cel ce vă vor întreba pe voi cuvânt pentru nădejdea cea întru voi, însă cu blândețe și cu frică“. (Petru 3, 15) „Iar noi întru rugăciune și întru slujba cuvântului ne vom zăbovi“ (Fapt. Ap. 6, 4).

Cel mai perfect mijloc de a aduce în staulul lui Hristos este acela, când cuvântul se completează prin faptă... „cela ce va face și va învăța, acela mare se va chema“ (Mat. 5, 19). „Porunca nouă dau vouă, ca să vă lubiți unul pe altul; precum Eu v'am iubit pe voi, ca și voi să vă lubiți unul pe altul. Întru aceasta vor cunoaște toți că ai Mei ucenici sunteți, de veți avea dragoste întru voi“. (Ioan 13, 34—35).

Oare, mai este nevoie să adăugăm ceva? E suficientă descoperirea apostolică referitor la disciplina clerului, la înăcmnătatea și necesitatea ei în opera lui Hristos, ceea ce ar trebui să fie preocuparea întregii noastre vieți. Ca tot ce este de mai înainte de veți să-l aducem, ca ceva nou, zilelor noastre, aplicându-l la condițiile de viață nouă.

† Arhimandritul Clementie Popovici*)

În ziua de 1 Septembrie 1938, a încetat din viață, la Cernăuți, P. C. S. părintele arhimandrit mitrofor dr. Clementie Popovici. Părintele Clementie Popovici, fiu al profesorului de Teologie Constantin Popovici, s'a născut în 22 Septembrie 1846. A urmat studiile la facultatea teologică din Cernăuți și la universitatea din Viena, ajungând în 1873 profesor la facultatea de Teologie cernăuțeană. A fost în vre-o șase răslimpuri decan al acestei facultăți, iar în anul 1888/9 a fost ales rector al Universității din Cernăuți.

A fost un cărturar ales. A scris o mulțime de lucrări teologice, îmbogățind mijloacele de luminare a studenților din mijlocul cărora aveau să se aleagă păstorii duhovnicești ai poporului nostru. Prin scrierile sale, împreună cu frațele său mai mare Eusebie Popovici și cu profesorii Isidor Onciul, Alexe Comoroșan, Vasile Găino, Voiuțchi, Mitrofanovici, T. Tarnavski, Șt. Saghin, ș. a., a întemeiat știința teologică la noi, ducând falna bisericii ortodoxe a Bucovinei până departe peste hotare. A fost un om „de o epistolică modestie și o rară blândețe, față de toți, și în special față de tineretul universitar, față de ucenicii săi... Era bunătatea întruchipată. Cu glas moale, acest Nestor al facultății noastre, cu figura-i frumoasă de adevărat apostol și preot al lui Christos, împrăștiă în juru-i numai pace și luminoasă încredere. A răspândit lumină și pace“ — iată icoana sufletească a venerabilului părinte, descrisă duios de p. prof. dr. Ioan Zugrav cu prilejul petrecerii sale la locul odihnei de veci.

Dar părintele arhimandrit Clementie Popovici, nu s'a mărginit numai cu lucrul în câmpul cărturăresc, ci a luat parte cu străduințele sale și la viața bisericească a eparhiei Bucovinei. Astfel, înainte de război, mitropolia noastră l'a trimis ca reprezentant al Fondului bisericesc la consiliul împăărătesc din Viena, unde a apărut cu stăruință drepturile bisericii noastre. A fost sfelnic al de apurarea pomeniților mitropolii Vladimir și Nectarie, iar mai apoi consilier consistorial onorific. După reorganizarea bisericii ortodoxe-române, a fost ales membru în adunarea eparhială și președinte al consistoriului spiritual mitropolitan.

Pentru străduința și blândețea cu care a slujit intereselor bisericii și neamului, preoțimea română din Bucovina l'a ales președinte al asociației clerului bucovinean. „Iar când venerabilul arhimandrit Clementie a împlinit 90 de ani de viață însuși I. P. S. mitropolit Visarion a finut să cinstească munca și credința acestui mare preot, sărbătorindu-l într'un cadru de adevărată înălțare sufletească“.

„Plăcută a fost bunului Dumnezeu viața pământească a părintelui Clementie, căci l'a învrednicit de accesă frumoasă viață patriarhală, finându-l până în ultima clipă în plină putere lupească, dar mai ales sufletească“. (Părintele Clementie Popovici a murit la vârsta de 92 ani).

L-au condus la locul de veci îndușoșate pâlcuri de cărturari și tineret universitar, nu numai din Cernăuți, ci Bucovina întreagă l'a jellit, căci prin moartea p. Clementie, a pierdut încă un mare fiu al ei.

*) Din „Foata oficială“ a arhiepiscopiei din Cernăuți, pag. 295.

Personalitatea Catihetului

— Impresii dela Conferința catihetică din Timișoara. —

De Pr. Nicolae Crișmariu.

Conferințele noastre catihetice se ocupă, de preferință, cu metoda de predare a învățământului religios, de care se leagă toată speranța de ameliorare a educației religioase și morale. Ar fi greșit însă, dacă s'ar neglija, cu totul, celelalte condiții, dela cari atârână buna educațiune.

Conferința catihetică din Timișoara, ținută la 24 Nov. a. c. a dovedit că, în dorința spre progres, îmbrățișază și alte chestiuni cari stau în legătură cu catehizarea. Astfel, la această conferință, ținută la școala din Fratelia A, după chemarea Duhului Sfânt, P. C. Păr. protopop, Dr. P. Țiucra, printr'o vorbire plină de sfaturi înțelepte, din sfera educației religioase și morale, declară conferința catihetică de deschisă.

După aceasta, cele două prelegeri practice ținute, pe urma criticei, s'au dovedit satisfăcătoare, ceea-ce înamnă că părinții catiheti se avântă spre culmea acestei arte. În conferința părintelui Victor Faur, din viața micilor copilași, pentru felul cum a fost dezvoltată și dovedită, a fost cerută să se dea publicității în organul diecezan.

Ca întotdeauna, așa și de astădată, însuflețitul inspector școlar, domnul Ludovic Cioban, a lămurit unele chestiuni din domeniul educației școlare, care catihetilor, totdeauna, le sunt bine venite.

În fine a urmat scriitorul acestui articol, cu celireea unei scurte comunicări din experiență, despre personalitatea catihetului. Pentru importanța acestui mijloc educativ, la insistența multor dintre frați, cu binevoința M. O. Redacțiuni a organului nostru diecezan, o dau publicității.

Dela început, exorimasem dorința să fiu bine înțeles, că-mi ridic cuvântul, nu cu scop de a critica prelegerile auzite, ci ca să insist asupra unor condițiuni, dela cari atârână succesul catehizării, care trebuie să fie scopul urmărit de fiecare catihet. Spunem, deci, următoarele:

Noi observăm, că în conferințele noastre catihetice se pune fond pe însușirea metodei mai potrivite, dela care se așteaptă realizarea scopului educației, ca elevii să ajungă a fi credincioși, religioși și morali.

Singur metoda însă, dacă ar fi cea mai perfectă și aplicată de cel mai erudit metodist, nu e suficientă, dacă faptele catihetului contrazic cuvintelor, cu cari își predă lecțiunile.

După cum știm, catihetul în lecțiuni pretinde dela elevi să fie religioși, morali, iubitori de adevăr, iubitori de pace, punctuali, conștiincioși în toate lucrările lor etc. Deci ca să fie ascultat, va trebui, ca el însuși, să fie încununat cu virtuțile pretinse dela elevi; catihetul să fie adevăratul ideal de religiozitate și moralitate, pe care elevii cu drag să-l imiteze. De aceea despre un astfel de catihet se zice, că *educă cu ajutorul personalității sale*, care e cel mai puternic mijloc educativ.

Procesul educativ, în cazul acesta, se întâmplă așa, că între catihet și elevi, se stabilește adevărata iubire dintre părinte și fiu, care formează însăși esența religiei. Și astfel, elevii aceștia, în viață, vor deveni creștini buni și luminați, cum îi dorește Biserica, iar catihetul în conștiința sa va afla mângâere, că și-a

făcut datoria. Sunt fapte acestea, pe cari le verifică propria experiență.

Încât mă privește pe mine am experiat următoarele:

Eram în ziua despărțirii mele de parohie, pensionar. După serviciul divin, enorieșii adulți erau ocupați cu aranjarea banchetului, pregătit în onoarea mea, iar învățătorul a adunat elevii la școală, ca să-și arate grațitudinea, față de cel ce l-a nutrit și adaptat cu laptele creștinătății. Când intrasem în sală, o elevă mă aștepta, la masă, cu un buchet de flori în mână și întâmpinându-mă cu o alocație de mulțumire pentru tot binele ce le-am făcut, în timpul orelor mele de religie, în cari — zicea ea — ei au simțit numai bucurie și mângâere.

Eu la rândul-mi apoi, li-am mulțumit pentru această manifestare, atingând cele mai sensibile coarde ale inimilor lor, cu reamintirea fericitelor momente, pe cari le-am trăit în mijlocul lor.

Răspunsul la aceasta, din partea elevilor era un plâns cu hohot, în deosebi, din partea fetițelor. Era semn că, între mine și elevi, se stabilise raportul de iubire reciprocă, dintre părinte și fiu, care e esența religiei.

Atunci aveam temeiul să deduc, că elevii aceștia, dacă în viitor se vor împărtași de îngrijire cuvenită, vor deveni fii ai Bisericii, credincioși și luminați.

Încât pentru mine, de câte ori mă aprofundez în trecutul meu și gândul mi-se oprește asupra acestui eveniment, simțesc cum un fior înviorător îmi străbate ființa și mă cuprinde un sentiment de mulțumire și bucurie sufletească, pe care nu o pot reda în cuvinte.

E glasul conștiinței, care mă consolează că mi-am făcut deplin datoria, săvârșind una din faptele cele mai plăcute lui Dumnezeu.

Iată de ce, nu am destule cuvinte, de a vă îndemna: *să vă încununăți personalitatea cu virtuțile cele mai alese din viața creștină, cu cari să străluciți înaintea elevilor, căror le serviți ca ideal de religiozitate și moralitate, spre care sufletul lor să tindă a-l imita și a-l urma.*

Și să fiți încredințați, că pe lângă conșolarea conștiinței, veți afla și plată multă la ceruri.

Conferința catihetică din tractul Buteni

de Pr. T. Handra

În 31 Oct. s'a ținut conferința catihetică tractuală, în Buteni. La ora 9¹/₂ s'a celebrat Chemarea Duhului Sfânt de către P. C. Sa Păr. Ștefan R. Lungu și preoții Teodor Handra și Ioan Tâmaș. A predicat Păr. Ioan Tâmaș școlarilor prezenți, despre „Iisus Hristos”. La ora 10¹/₂ s'a deschis conferința catihetică în sala școlii primare, prin cuvinte alese, adresate Preștinții de către P. C. Sa Păr. protopop. S'a ales notar Păr. Teodor Handra. Cu dezvoltarea temei catihetice: „Manifestările antimorale și antisociale la copil și combaterea lor” a fost designat Păr. Lazar Ioja, care timp de aproape ¹/₂ oră a ținut încordată atențiunea tuturor, fiind foarte bine lucrată. Intrându-se în discuția temei, vorbesc: Păr. Bogdan, R. Ioja, și Tăutan cari insistă asupra medfului familial, ca mijloc de educație. Păr. I. Cosma arată rolul amvonului; Păr. Binchici vorbește despre o pastorație mai asiduă socială, iar Păr. Rusu cere o cât mai strânsă colaborare între Școală și

Biserică, încheindu-se discuțiile, P. C. Sa Păr protopop, mulțumind Părintelui Ioja pentru frumoasa lucrare, dă directive practice, ilustrate cu exemple din viața de azi, în ce privește creșterea copilului.

S'au mai ținut două lecții practice; una susținută de Păr. Ionuș: Parabola fiului risipitor, cu cl. V; iar cealaltă de către Păr. Rusu: despre rugăciune, cu cl. VI, ambele foarte reușite.

Conferinței i-au urmat, într'o caldă manifestare frățească, o masă comună.

Conferința catihetică dela Șiria

de Raportor.

Preoțimea ort. rom., din protopopiatul Șiria, și-a ținut conferința catihetică în Pâncota, la 15 Noembrie 1938.

După serviciul Chemării Duhului Sfânt, Păr. protopop Aurel Adamovici deschide ședința, prin cuvinte alese și bine-simțite. Lecțiile practice sunt predate elevilor ortodocșii, dela școala primară din Pâncota, de preoții Sabin Faur și Aurel Lucea. Ambele lecții au fost pregătite și predate cu deplin succes. Rezumând părerile exprimate de preoții catiheti și de învățătorii, cari au luat parte la critica temelor, păr. protopop, în numele conferinței, exprimă ambilor prelegători mulțumită, pentru felul, cum au știut, să se achite, de însărcinarea ce li s'a dat.

Urmează tema teoretică: „Manifestări antimorale și antisociale la copii și combaterea lor”, cetită de preotul Emil Căpitan, designat pentru aceasta de părintele protopop tractual. Se anunță apoi benevol preoții Constantin Ungurean și Iulian Bunesco, cetindu-și și Sf. lor temele pregătite.

După discuții îndelungate, la cari au luat parte aproape toți preoții prezenți, se ajunge la concluzia, că fenomenele atipice, ce se manifestă la tineretul de azi, nu se pot combate, în rezultatul dorit, numai în epoca școlărității și numai în puținele ore de Religie, plasate și acestea în timpul de după amiază. Considerând apoi, că sufletul copilului se formează mai târziu în sânul familiei, rămânând și în anii de școală, sub înrădăcirea aceleiaș familii, conferința propune, pentru combaterea fenomenelor de mai sus, următoarele soluții:

1. *Reîncreștinarea familiei*, prin predici și conferințe, menite să lămurească rolul familiei în educație.
 2. *Sanționarea*, prin forurile competente, a *părinților*, dovediți cu atitudini cari zădărnicesc silințele școlăiești, de-a crește, din copiii lor, oameni morali.
 3. *Abrogarea tuturor dispozițiilor autorităților civile*, în urma cărora se micșorează prestigiul Bisericii: în primul rând respectarea Duminecii.
 4. *Așezarea studiului Religiei la locul ce i se cuvine, cu plasarea orelor de Religie în timpul de înainte de amiază.*
- La urmă se exprimă și dorința, ca pentru a se putea adânci și tema practică și cea teoretică, cu cât mai mult folos — în viitor, pe lângă tema teoretică, să nu figureze, decât o singură lecție practică.

Conferința catihetică din tractul Belințului

de Pr. Lucian Lungu

Zi de mare importanță în viața tractului Belinț a fost cea din 24 Noembrie a. c. când s'a ținut conferința catihetică în aceeaș comună, sub prezidiul P. C. Sale Părintelului protopresbiter Ioșif Goanța, cu

participarea preoțimei întrunite în număr aproape complet.

Conferinței i-a premers la orele 9 a. m. în sf. biserică „Chemarea Dohului sf.”; mai apoi preoțimea prezentă a trecut în sala școlăiești primare, designată pentru ținerea lecțiilor practice, unde apoi s'a desfășurat programul zilei. P. C. Sa Părintele protopop, deschide conferința prin cuvinte alese și bine-simțite, accentuând interesul ce trebuie să-l purtăm soartei copiilor ca viitoarelor speranțe, toate popoarele între cari și noi Români.

Au urmat lecțiile practice cu elevii clasei a III-a „Avraam și Isaac”, predată de păr. M. Butariu din Bazoșui-Nou, iar pentru cl. IV-a „Pilda Sămăpătorului”, predată de păr. A. Andraș din Șanovița. Amândouă lecțiile au fost de model și predate cu deplin succes, cu atât mai vărtos, că numiții preoți sunt și învățători.

Terminate acestea s'a trecut la citirea temelor teoretice, a căror subiect a fost indicat de forul mai înalt bisericesc, purtând titlul: Manifestări antimorale și antisociale la copii și combaterea lor.

Dintre lucrările prezentate au fost alese de președinte și cetite de autorii lor trei și anume: a păr. D. Gheju din Băbșa, a păr. C. Popoviciu din Ictar și a subsemnatului. Prima lucrare s'a ocupat mai pe larg și în mod științific cu problema fixată, fiind vrednică a se da la tipar. Celelalte două lucrări sânt un rezultat practic al experienței pastorale și se întregesc reciproc.

Afară de criticele lecțiilor și ale temelor teoretice, preoțimea a mai d'scutat apoi probleme actuale din viața preoțească.

Sfințire de Biserică la Bârsa

De Pr. T. Handra

Duminecă în 13 Noembrie a. c., cu un fast deosebit s'a făcut sfințirea bisericii din frunțașă comună Bârsa (prot. Buteni), care fusese renovată complet pe din afară.

Actul sfințirii a fost săvârșit de către P. C. Sa Ștefan R. Lungu, protopop, ca mandatar al P. S. Sale Episcopului nostru, asistat de preoții: I. Tirlea A. Ionuș, T. Handra și C. Tirlea parohul locului. Răspunsurile liturgice au fost date de către corul local, condus cu multă dibacie de Părintele *Bînchici*, stărnind admirația celor prezenți. După încunjurarea obicinuită și stropirea cu apă sfințită, s'a oficiat Sfânta Liturghie. La Priceasnă P. C. Sa Păr. Protopop Ștefan R. Lungu a rostit o impresionantă predică, arătând însemnătatea Bisericii, îndemnând poporul la o viață morală și mulțumind celor ce au contribuit cu ajutorul lor la renovarea sfintei biserici.

A răspuns Păr. C. Tirlea, mulțumind P. C. Sale și preoților asistenți, și asigură, că credincioșii din Bârsa, precum în trecut așa și în viitor, vor fi adevărați creștini, iubitori ai ortodoxiei noastre.

Printre asistență mai remarcăm pe Dl. învățător director Drincu cu Doamna, din Arad, Dl. D. Tirlea inspector C. F. R. din Cluj, Dl. notar și dnii învățători din comună, cari au condus în cea mai perfectă ordine copiii școlari și tinerii premilitari.

La ora 1 s'a oferit o masă comună la casa ospitalieră a Părintelui C. Tirlea.

Despre ce să predicăm?

6 Decembrie. Sf. Părinte Nicolae. Troparul sărbătorii de azi este ca un film ce trece prin fața ochilor noștri, lăsând să vedem toate virtuțile frumoase cari au format cununa vieții marelui Ierarh Nicolae.

Cuvântări întregi, poate n'ar arăta mai bine frumoasele însușiri — blândețea, înfrânarea, smerenia — cari au împodobit sufletul generos, curat și plin de lumină al sf. Nicolae, ca troparul compus de sfinții părinți Bisericești întru mărită pomenirea lui. Vom analiza acest tropar pentru a cunoaște mai deaproape meritele acestui Ierarh, pe care sf. Biserică ni-l pune azi înaintea, drept pildă vrednică de urmat în viață.

„Îndreptător credinții” este numit sf. părinte Nicolae, pentru că și el a fost în numărul celor 318 părinți dela sinodul I ecumenic dela Nicea, unde s'a apărât dreapta credință în dumnezeirea Fiului, împotriva uneltirii ereticului Arie.

Noi oare, putem spune că am fi și noi asemenea îndreptători și păzitori ai adevăratei credințe strămoșești, luptând cu cuvântul adevărului și cu pilda curăției vieții, împotriva ereticilor și dușmanilor credinții, din zilele noastre?

„Chip blândețelor”. Această însușire era întipărită pe față și în inima înaltului Ierarh, luând asupra sa întru toate chipul blândețelor, după pilda Mântuitorului. (Matei 11²⁹⁻³⁰).

Impodobeste oare această virtute și sufletele noastre? În viața familiară și socială ne arătăm noi biânzi? Oh dacă în toate faptele noastre am pune un strop de blândețe măcar acolo ar fi și iertare, iar unde este iertarea, acolo dispăre ura și nedreptatea.

„Învățător înfrânării te-ai arătat pe tine turmei tale”. Adică sf. părinte Nicolae nu numai că s'a înfrânat pe sine, ci s'a dat pildă de înfrânare pentru alții știind că pilda bună prețuește însușit mai mult decât vorba.

(Se face amintirea minunii cu cele trei fecioare cari erau să fie aruncate în brațele desfrâului. În sinaxarul zilei)

Oare azi când patima desfrâului în toate înfășișerile lui, bântue cu toată furia, câți dintre creștini se pot lăuda cu această virtute?

Incepând dela mâncare și băutură în toate actele vieții noastre, măcar înaintea copiilor noștri să ne facem pildă de înfrânare.

„Cu smerenia ai câștigat cele înalte și cu sărăcia cele bogate”. Cele lumești — este drept — că se pot uneori câștiga și prin mândrie. Cele înalte, duhovnicești, cele plăcute Domnului, se dobândesc numai prin calea smereniei arătată de Mântuitorul. (Luca 18¹⁴) Cele bogate ale sufletului, le-a dobândit sf. Părinte îmbogățindu-se în Dumnezeu „Ceice-L caută pe Domnul nu se vor lipsi de tot binele”.

Fie ca pilda vieții sf. Ierarh Nicolae să lumineze cărările vieții noastre, pentru a nu rătăci drumul, căzând în prăpastia păcatului, serbându-l cu vrednicie și avându-l astfel rugător fierbinte către Dumnezeu, pentru noi.

11. Decembrie. Duminecă XXVIII d. Rusali. Nunta împăratului ceresc. (Luca 14¹⁶⁻²⁴) Sfânta cuminecătură.

A fi invitatul acestor nunți este cea mai mare cinste, iar a fi participant este cea mai mare fericire. Cari sunt cauzele pentru cari unii dintre cei invitați

refuză participarea și se lipsesc astfel de cea mai mare fericire?

1. Trecătoarele bunuri pământești. „Mi-am cumpărat țarină”... „Cinci perechi de boi”. Interesele lumești, goana după aur. Nzuința de a slugii lui Mammon. Toate acestea răpesc omului întreg timpul, și distrug toată dorința și ambiția de a se ridica cu gândul în sferele mai înalte ale idealului. Precum în orașele-uzină, fumul coșurilor de fabrici acoperă limpezimea cerului, tot așa, strălucirea aurului orbește pe cele ce se înclină, nelăsându-i să străbată cu privirea, în strălucirea sferelor cerești.

2. Poftele trupului. (Sensualitatea) „Femeie mi-am luat”... Femeia poate aduce cerul pe pământ, dar ne poate răpi și cerul de deasupra stelelor. Cel care gustă peste măsură îngăduita din poftele trupului, nu poate gusta și nu poate ști în veac, cât este de bun Domnul.

„Și mâiniindu-se stă, anul casei a zis slugii sale: Ieși la răspântii și pe ulițe și adu aci pe toți săracii, neputincioșii, șchiopii și orbi”.

Ce dar, ne poate face părtași ai nunții Împăratului, ai cinii Stăpânului?

1. Sărăcia. Cea internă, cu duhul. Recunoșcă d. sărăcia noastră în fapte bune și virtuți, ne vom apropia prin mărturisire sinceră de masa stăpânului. Harul sfinților va spori asupra noastră și în noi.

2. Boala. Cea sufletească. Metehnele sufletești, patimile. Recunoșcând starea noastră de îmbolnăvire, vom alerga la doctorul sufletelor și al trupurilor. Mărcarea și băutura de la masa Stăpânului, slăbesc și anihilează puterea înclinărilor noastre spre rău, vindecă.

3. Orbia. În cele sufletești. Efectul împărtășirii din masa Domnului în această privință este neîndoielnic. „Iar lor li s'au deschis ochii și L-au cunoscut...” (Luca 24³¹⁻³²)

4. Infirmitatea. Toți suntem infirmi, o'ogii în a ne ridica pe drumul ce duce către ceruri, din cauza deselor nereușite încercări și căderi în viață.

Părtașia la masa Împăratului ceresc în sf. Cuminecătură, ne dă puteri noi, ne întărește, ne dă încredere, ea este pâinea întăririi și a mângâierii.

În concluzie; Să dăm ascultare glasului care ne cheamă la masa Stăpânului, să ne apropiem cât mai des de sf. cuminecătură. Nimeni nu poate sluji la doi Stăpâni, iar învierea vieții numai în Hristos Domnul este posibilă.

Cronică

Consiliul eparhial plenar, convocat de curând, s'a întrunit reglementar la 3 Dec. Au luat parte 19 consilieri: referenți, onorifici și supleanți. După rugăciunea „Împărate ceresc”, rostită de P. Sf. Sa, s'a intrat în ordinea de zi.

Întâiul obiect în ordinea de zi a fost numirea, prin votare, a noului protopop al Aradului. Votul celor în drept a fost exprimat, în unanimitate, pentru P. C. Sa păr. *Florea Codreanu*, care întrunise în adunarea protopopească absoluta majoritate a voturilor. Astfel, după ce n'a subverzat nici un defect de formă și nici vr'o împotrivire de orice natură față de

lucrarea adunării protopopești, P. Sf. Sa Părintele episcop a adăugat agrementul Său canonic. Facem toate bunele urări noului protopop Florea Codreanu.

Tot în aceasta ședință, P. Sf. Sa, dimpreună cu Consiliul eparhial, au finit să exprime P. C. Sale Părintelui protopop *Traian Vățianu* — care mai girează provizor conducerea protopopiatului și după pensionarea sa din primăvară — toate mulțumirile pentru îndelungata și rodnică activitate bisericească de aproape jumătate de veac, precum și bune urări de viață lungă și cu folos și d'aci 'ncolo.

Consiliul eparhial a luat act de o hotărâre recentă a Sfântului Sinod, după care *consilierii referenți eparhiali* să nu mai dețină alte funcții — la noi, în Ardeal, nu e cazul! — și ca să fie trecuți la pensie, după norma pentru funcționarii publici, la vârsta de 60 ani.

La concursul pentru postul vacant protopopesc al *Birchișului*, neprezentându-se nici un recurrent, deocamdată se menține actualul administrator protopopesc.

Tot așa s'a luat act de sosirea deciziei Ministerului educației naționale, după care, începând cu anul școlar în curs, *Școala normală „D. Tichindel“* din loc e încadrată în regimul preferențial al școlilor confesionale, ca școală normală confesională-ortodoxă.

Comemorarea anuală a marelui mitropolit Andrei Șaguna s'a făcut și în anul acesta, cu tot fastul cuvenit, Miercuri, 30 Noievrrie, în ziua s. apostol Andrei. La ora 10 a. m. s'a oficiat, în catedrala din loc, un parastas pentru odihna marelui arhiepiscop din vremuri atât de excepționale, de PP. CC. LL. Protopopii Traian Vățianu și Nicolae Popoviciu și preoți: Caius Turicu, Florea Codreanu, Simion Șiclovan, Ilarion V. Felea și Petru Deheleanu. A urmat apoi un festival, dat de studenții dela Academia noastră teologică, în aula Academiei, la care au asistat, pe lângă corpul profesoral al Academiei: I. P. C. Sa Păr. Iconom stavrofor Dr. Gh. Ciuhandu, ca reprezentant al P. S. Sale Părintelui Episcop Andrei, Consilierii referenți și funcționarii consistoriali, precum și clerul parohial din loc. Din programul festivalului reținem conferința studentului Teodor Șuteu (an. IV), președintele societății studenților, în care prezintă temeinic icoana și meritele providențialului mitropolit Andrei Șaguna în privința activității lui național-politice. Studentul I. Triponescu din a. II. a declamat cu mult talent poezia: *Icoana Veche*, de V. Voiculescu, iar corul studenților teologi, sub conducerea stud. I. Brândaș din a. III., a intonat: Psalmul „Tie“ de Vorobchievici, „*Rugăciune*“ de Beethoven; „*La mormântul lui Andrei Șaguna*“ de D. Cunțan și „*Pre Tine Te lăudăm*“, de Seqrens. A urmat apoi cuvântul I. P. C. S. Părintelui Iconom Stavrofor Dr. Gh. Ciuhandu, Consilier referent eparhial, ca delegat al P. S. Sale Părintelui Episcop Andrei. I. P. C. Sa, între altele, a remarcat o caracterizare a marelui mitropolit, pe care reușise, încurând după înfăptuirea României-mari, s'o provoace din rostul președintelui de consiliu Ionel I. C. Brătianu tocmai aici, în Arad. (Pentru mai bună fixare o rezervăm unei cronici separate).

De încheiere, corul studenților a intonat „Cu sfinții...“ de T. Lugojan, după care festivalul a luat sfârșit. (p. d.)

Organizația șaguniană și Ionel I. C. Brătianu: *În vremuri d'acum, când se proiectează din unele părți o radicală modificare a organizației noastre bisericești, ne vine bine la îndemână să relevăm un lucru petrecut la Arad, îndată după înfăptuirea României-mari. Venise atunci — în August 1919 — la Arad, marele sfetnic al Tronului, Ionel I. C. Brătianu. În curs de discuții era pe atunci problema unificării bisericești. Celce scrie aceste știri, a avut atunci prilejul să se înfățișeze marelui bărbat de Stat, cu o delegație bisericească, la gară și la recepțiuni. La recepțiuni, i-s'a făcut mențiune de libertățile noastre bisericești, câștigate dela străini, și despre posibilitățile de afirmare și acțiune în cadrul lor, făcând urări marelui sfetnic al tronului să vadă realizată cât mai degrabă, și unificarea administrativă a Bisericii ortodoxe din România-mare.*

Atunci, marele bărbat de Stat a răspuns, cald și înțelegător, făcând o minunată comparație: Viața românească din Ardeal, desfășurată în cadrele constituției Bisericii ortodoxe, este asemenea unui masiv de munți, înalți și greu de asaltat; iar în vârful lor, ca printr'o amintire veșnică dăinuitoare, se conturează figura marelui organizator Andrei Șaguna, cu constituția sa bisericească, ce cheamă pe toți cei buni la împreună lucrare. Ionel I. C. Brătianu a rămas consecvent acestei mărturisiri, a cărei realizare a pregătit și înfăptuit-o, prin votarea legii dela 1925 de unificare administrativă bisericească.

Dacă alții, pricepători mai puțin vor să schimbe această lege în sens absolutistic, nu însemnază că au și dreptate, sau că pregătesc un lucru bun. Nouă ni-a venit bine la îndemână, de ziua comemorativă a marelui mitropolit Andrei, să reamintim episodul instructiv dela Arad.

Congresul FOR ului, cel de al cincilea în serie, întrunit la Tg.-Murăș, cercetat de lume românească ortodoxă din ținut și din alte părți, a fost un nou prilej fericit, de afirmare a legii și credinței străbune, identificată prin veacuri cu neamul. Pentru acum semnalăm, în lipsă de spațiu, numai în termeni generali, magistrala cuvântare a dlui S. Pușcariu, președintele general a FOR-ului, precum și largul și temeinicul raport al secretarului general, d. prof. I. Matel. Congresul de două zile a încheiat cu o „moțiune“, vrednică de a fi pusă în practică în vremurile prin care trecem. În numărul viitor — mai mult.

Comandanții Străjeriei, din orașul și județul nostru au avut, Dumneca trecută, o frumoasă serbare pe cea a distribuirii diplomelor de comandanți. După lucrările în prealabil, de dimineața, au cercetat cu toții sfânta biserică și au întors după aceea la Liceul „Moise Nicoară“. Acolo, în prezența reprezentanților de autorități, în frunte cu P. Sf. Sa Părintele episcop Andrei, însoțit și de alte fețe bisericești, s'a desfășurat serbarea de distribuirea diplomelor. S'au rostit, din toate părțile, cuvinte de calde sublinieri ale rosturilor Străjeriei, iar P. Sf. Sa Părintele episcop, cel dintâi în seria cuvântătorilor, printr'o foarte frumoasă cuvântare, a tâlcuit credințele Bisericii și ale Străjeriei, subliniind idealul comun, creștin și românesc, ca și datoritiile de actualitate, care le leagă pe amândouă într'un suflet și-o acțiune.

Conferințele religioase de postul Nașterii Domnului au început, aici în Arad, în 19 l. c., adevărat în prima sâmbătă a postului. Ele pornesc din duhovniceasca purtare de grije a P. Sf. Sale Părintelul episcop, alături de Acaftistul și Paracletul Maicii Domnului, cari și ele se țin, la catedrală și în eparhie, în serile de miercuri și de vineri din acest post. Seria conferențelor amintite a început o P. C. Sa Păr. Ilarion Felea, profesor la Academia teologică, tratând, temeinic și convingător, despre Conștiință sub raport moral. Conferința a avut loc seara, la ora 6, în sala mare (cea de jos) a internatului eparhial, de fete, fiind aceea mai încăpătoare. Au asstat intelectuali din oraș, pe lângă studenții Academiei teologice și elevii de internat, cari, acum, au și ele înlesnirea de a asculta în tihnă asemenea conferențe, la ele acasă.

Sâmbăta următoare (26 Nov.), seria conferențelor a fost urmată. Cu acel prilej, în același local și cu același frumos rezultat — și înaintea unui public mai mare, cum e și bine — P. C. Sa Păr. I. V. Felea a ținut conferința sa a doua despre Libertate, sub raport moral și social.

Liceul industrial de fete, din loc, a avut Duminica trecută*) mare sărbătoare, inaugurându-și, prin actul religios al sfințirii și printr-un festival reușit, internatul pe care și-l-a adăugat, prin stăruitoare muncă. Școala, devenită liceu din școală profesională ce era, a stat sub ocrotirea Reuniunii femeilor române din loc, în frunte cu venerabila președintă Dna Eugenia Cico-Pop, și și-a obținut mijloacele necesare de sporirea patrimoniului său, prin stăruințele Doamnelor române și ale d-nei directoare Eugenia Constantinescu, și prin înțelegerea jertfitoare a autorităților locale, cari, prin șefii lor, au fost de față și la praznicul zilei, din preună cu o largă asistență din afară. Actul religios l-a săvârșit P. C. Sa păr. Florea Codreanu, ales protopop al Aradului, — care a și cuvântat — fiind de față și P. Sf. Sa, pe lângă reprezentanți de tot felul. S'au spus cu acest prilej cuvinte frumoase despre hărnicia femeiască și despre rosturile educative și profesionale, naționale și religioase, ale acestui liceu. (Regretăm, că n'avem spațiu, pentru o expunere mai largă). Din partea Sa, P. Sf. Părinte episcop Andrei, la sfârșitul seriei de oratori, a dat binecuvântarea Bisericii pentru înfăptuirile de până aci și peste nădejdi de viitor, pe cari le întrevede realizate.

Călugărismul românesc sporește mereu în prestigiu și va spori și în afirmarea sa. Aflăm anume, că I. P. Sf. Sa mitropolitul Nicodim al Moldovei a intervenit, cu rezultat, la Ministeriu, pentruca monahi absolvenți ai seminarelor să fie admisi la cursurile dela Universitate, pentruca după aceea să revină în slujba mănăstirei și a călugăriei. În adresa trimisă, chiriarhul Moldovei arată că mănăstirea Neamț, prin redobândirea moșiei înconjurătoare, a obținut și posibilitatea de a se reface din punct de vedere spiritual, cultural și economic, întrucât prin legea de restituire a vetrei, i se impunea să înființeze școli de educație și misionarism, să întreprindă un spital de bătrâni și o farmacie.

Deci mănăstirea Neamț are nevoie de oameni pregătiți în latura duhovnicească, în ramura de medic

și de agronom. În acest scop trebuie să trimită trei ierodiaconi, la studii universitare.

Intervenția I. P. Sfinției Sale a fost acceptată de forurile superioare în drept. Astfel, ierodiaconul Emilian Lupu, va urma cursurile facultății de medicină și ierodiaconul Iosif Luca va urma cursurile facultății juridice. Ieromonahul Valeriu Culita de la mănăstirea Neamțului, a plecat la București, unde va urma cursurile facultății de agronomie. Marea laudă se cuvine I. P. Sfințitului Nicodim pentru acest lucru de mare folos și vrednicie. Și suntem bucuroși de a putea adăuga, ceea ce spusese și altădată: Biserica are nevoie de libertate și de zestre materială, căci va ști ea să umble pe picioare proprii și cu mare folos pentru neam. Ca și în alte frumoase vremuri, deodinioară.

Teatru religios s'a deschis, în 20 Oct., în sala „Liedestafel“ din București, în prezența P. S. Sale episcopului-ministru Nicolae Colan. E un gând foarte tericic, care ar trebui generalizat.

Despre liceele confesionale, în legătură cu pregătirea viitorilor preoți și misionari, se publică în „Misionarul“ (Nr. 10) din Chișinău, un frumos și temeinic articol, ce poate fi bine utilizat, împotriva celor ce vor ca, prin menținerea vechilor „seminare“ de peste munți, să zădărnicească înființarea liceelor confesionale. Și acum, reacțiuni „seminariste“ se pun d'acum zădul ramănerii în picioare a „academiilor“ teologice ardelen. Împotrivitorii se fac a nu ști, ceea ce spune și „Misionarul“, că vechile seminarii erau numite, de mireni, în bătaie de joc, „fabrici de popi“. În loc de fabricare, liceele confesionale sunt menite a începe, încă din școala secundară, educația teologică-preotească. De aceea ne bucurăm de ideea liceelor confesionale. La noi, în eparhie, încă s'au început combinații pentru înființarea liceului confesional, care, firește, nu ar face preoți din toți absolvenții săi. Aceștia, având acces și la universități pentru alte cariere, ar îngroșa rândurile intelectualilor mireni, bine inspirați în cele sufletești. Ceea ce ar fi un mare bun și lucru,

Instrucția elevilor seminariilor dela 1802, din Basarabia, se făcea cu mare grije în privința felului cum avea să steie și să se comporte ei în biserică, la sfințele slujbe și mai ales la sfânta liturghie. Le reproduce „Luminătorul“ dela Chișinău (pag. 676—8). Nădăjdul să le reproducem în legătură cu o serie de articole în chestii de cult, la cari ne gândim.

În Grecia, Arhiepiscopul Hrisostom al Atenel, de curând decedat, căutând să ridice cât mai sus prestigiul clerului în fața lumii și mai ales în fața poporului, spre a se bucura de autoritatea ce i se cuvine, a cerut, nu mult înainte de moartea sa, Ministerului de Justiție din Grecia, să ia măsurile necesare, ca procesele clericilor la tribunalele penale să se judece în ședințe secrete. Motivul acestei cereri a fost că, nu arareori, temelul plângerilor și acuzelor împotriva clericilor nu este altul, decât o vădită rea intenție a acuzatorilor de a defăima și batjocori pe clerici. Pentru a nu atinge prestigiul sau bunul nume al preoților este bine, ca cercetările cauzelor în care sunt implicați și clericii, să fie făcute cu prudență și fără sgomot, deci cât mai discret, pentrucă dacă defălmarea trece și în opinia publică, prestigiul necesar slu-

*) E vorba de 20 Noembrie. Dar manuscrisul a fost scăpat din vedere dela No. nostru trecut.

jiitorilor Bisericii nu mai poate fi restabilit, nici prin sentința de achitare pe care ar pronunța-o tribunalul. Iată un gând bun, care, pe lângă că merită toată lauda, ar putea fi imitat și realizat pe toată linia, cu mult folos.

(p. d.)

De burlaci e rău în țara lui Musolini. În Italia, cei ce până la 25 ani nu se căsătoresc, vor fi scoși din orașele mari și nevoiți să se așeze la sate și orașe de provincă, unde nu pot trăi fără gospodărie. De asemenea vor fi socotiți ca nemernici și nelubitori de patrie, de vreme ce nu vor să aibă copii, cari să apere țara. Foarte bună lege face Musolini și bine ar fi să se facă și la noi, căci mulți sunt cari trăesc bine, în slujbe bune și-și petrec viața în deatrăbălări, fără griji de viitorul neamului și, totuși, la adăpostul acestui neam îngăduitor trăesc. Pe acei „pierde-vară” să-i trimită slugi la țară să fiure copiii după ei, că tot nu s'vrednici de altceva (*Luminătorul* din Chișinău, pag. 680). Reproducem — de acord.

În Rusia sovietică s'a ajuns la tipica decadență a familiei, decurând, prin ridicarea unui „monument” fără păreche, în piața-Roșie din Moscova. Un copil stricat, rod al concepției sovietice, și-a denunțat părinții că trăesc după felul „burghez” și au fost spânzurați. Pe acest scleriat, pe care l-au suprimat înșiși bunicii lui, ucși apoi și el, îl glorifică „poetii” sovietici, i-ar stăpânirea, ridicându-l un monument, îl înfățișază ca model de atitudine bolșevică. Române și creștine, fă-ți cruce și zi: Doamne, ferește!

„Alianța popoarelor prin biserică”, cunoscuta organizație mondială, și-a ținut congresul din acest an la 21—29 August, în Larvik, Norvegia. Sf. Sinod al Bisericii noastre a fost reprezentat prin P. Sf. Sa Părintele episcop Nicolae al Orășii. La congres au participat, prin reprezentanți, 27 țări din Europa, Asia și America. S'a tratat în congres și problema „minorităților”, după aște patru probleme. La chestiune a luat cuvântul și P. Sf. Nicolae, având un remarcabil rezultat prin constatările Sale despre loialitatea Statului român față de minoritățile noastre, „Legea Românească” (No. 22, din 15 I. c.) dă lămuriri mai aproape în cauză înregistrăm și noi foarte bucuroși.

La congresul internațional al Vechilor-catolici, ținut în August a. c. la Zürich a participat și o delegație a Bisericii noastre, stătătoare din părinții: consilier referent Dr. Oreste Taragul și profesorul univ. Dr. Ioan Zugrav, atașându-se și păr. protosinghel Nicodim dela București. La congrese au participat reprezentanții și ai altor biserici particulare ortodoxe. Lucrările au ținut cinci zile. Mișcarea aceasta religioasă tinde la apropierea între oaltă a Bisericii vechi-catolice (separată de Roma, după sinodul Vatican, care decretase, la 1870, infalibilitatea papală), a celei anglicane și-a celei ortodoxe, în spirit vechiu-creștin, ridicând împotrivire în fața imperialismului dogmatic și administrativ al Romei papale. S'au ținut în acest scop mai multe congrese, dela 1870 încoace, la Bonn, Lucern, Viena. Cel dela Viena (1931) era al XIII-lea, cărula i-a urmat cel de acum, dela Zürich. (După „Misionarul”, pag. 629).

Jăfuirile sovietice ni le caracterizează, bine gazeta „Bezbojnic” (Fără Dumnezeu) din 21 X. a. c., care spune următoarele: guvernul sovietic în lupta sa cu religia a desfășurat 873 mânăstiri. A confiscat 43 milioane de ruble (valuta aur), 311 stupării, 436 lăptării, 602 ferme, 84 fabrici,

1112 edificii cari aduceau venit, 277 spitale, 700 hoteluri și 828 000 deșeatin — măsură de unitate: cam 2400 stângeni patrați — de pământ. Acest pământ a intrat în folosința sovhozurilor.

(a. c.)

Reviste

N. Iorga: *Revue historique du Sud-Est Européen*, anul XIV (1937), No. 4—6 și No. 10—12, publică un interesant studiu de 40 pagini, din condela d-șoarei *Cornelia C. Bodea*, sub titlul: *Lés réflexions d'un Roumain sur l'époque du tanzimat en Turquie*. E vorba despre păreri în cauză ale lui *Molse Nicoară*, ca și despre pagini din viața acestui luptător, a cărui figură, luminoasă, începe a fi tot mai bine cunoscută, depe urma cercetărilor istorice. Între alții, dș. C. Bodea, o strănepută a dânsului, își face mare merit prin cercetările sale în cauză. Îl dorim rezultat deplin. Iar aci ne restrăgem să înregistrăm numai atât: o indicație, bună de știut și pentru alți cercetători.

Informațiuni

Mulțumită arhierescă. P. Sf. Sa Părintele Episcop Andrei mulțumește pe această cale tuturor aceluora cari l-au felicitat de ziua numelui, implorând asupra lor harul lui Dumnezeu.

De onomastica P. Sf. Sa'le Părintelui episcop Andrei, adică în ziua de 30 Noemvrie, închinată sfântului apostol Andrei, Clerul din centrul eparhiei, inclusiv profesorii Academiei teologice și profesorii Școlii normale, dimpreună cu alți credincioși, s'au înfățișat la reședință, pentru a face Prea Sfinției Sale urări de ziua onomastică. Părintele consilier Gh. Ciuhandu a dat expresiune, prin scurte cuvinte, bunelor simțiri și urări obștești. R. Sf. Sa Părintele episcop a mulțumit tuturor pentru această atenție, asigurând pe toți de părinteasca sa dragoste și cerându-le tuturor, colaborarea în misiunea ce are a o săvârși.

Un gest frumos am putut să remarcăm, la începutul acestui luni, privind despărțirea unui preot de al nostru de parohia sa, pe care o păstorise cu vrednicie, și plecarea sa în alta, mai slabă, pentru a — și începe acolo munca dela început, în greotăți personale, și în lipsuri ale comunității bisericesti înseși. E vorba de C. S. pr. *Andrei Andraș*, plecat dela Brestovaț, la Șanovița. Faptul, mic la înfățișare, putea să rămână și neremarcat, fără să se fi supărat Părintele Andrei. Îl relevăm însă din motivul, că purtarea sa de grije la Brestovaț de al săi, ca și aprecierea caldă în cercul minoritarilor slovaci de acolo, la a căror redeşeptare națională a contribuit, merită, totuși, să fie înregistrate și de noi. (Mai de-

aproape a scris în cauză „Știrea” din loc, dela 10 Nov. prin condeiul și gestul frumos al D-lui notar Avram Jfcoviici dela Brestovat). Din acest prilej atâta mai adăogăm: Am fi și noi bucuroși să înregistrăm bunele mărturii despre vrednicia preoților noștri. Bine înțeles, dacă ni s'ar comunica direct și la vreme.

Colecta bisericii din Hunedoara Timișană începută în 1929 de oîciul parohial, a luat sfârșit la 15 Octombrie. În decursul celor cinci ani de colectare prin condiții chitanțiere s'au adunat următoarele sume: în anul 1931 cu 2 colecte s'a adunat 19.961 lei; în anul 1932 cu 2 colecte s'a adunat 8.593 lei; în anul 1934 cu 30 colecte s'a adunat 113.601 lei; în anul 1936 cu 6 colecte s'a adunat 14.041 lei; în anul 1937 cu 6 colecte s'a adunat 26.187 lei; în total s'a adunat suma de 182.383 lei.

Suma aceasta a contribuit în bună măsură, pe lângă ajutoarele Prefecturii Timișului, la terminarea bisericii, atât de necesară într-o colonie.

Cu acestea avizăm pe toți ceilalți acestei știri, că pentru biserica de aici nu mai colectează nimeni, colecta fiind închisă definitiv.

Iar acum, când străduințele noastre s'au realizat, preotul locului și comunitatea bisericească exprimă dăruitorilor cele mai sincere mulțumiri.

No. 9786/1938.

Ordin

Datoria preotului de a predica

Canonul al 58-lea apostolic declară nevrednic pe acel preot, care nu învață poporul despre dreapta credință, și amenință cu caterisire pe cel neglijent și leneș; iar canonul 19 al sinodului VI ecumenic obligă clerul *să învețe în toate zilele și mai ales în Duminică* poporul „în cuvintele dreptei credințe, culegând ideile și judecățile adevărului din dumnezeiasca scriptură, și fără să treacă peste hotarele puse deja sau peste tradiția de Dumnezeu purtătorilor Părinți”.

Apostolul Pavel, accentuând necesitatea predicării învățături celei sfinte, spune: „Cum vor crede întru acele de care n'au auzit? Și cum vor auzi fără de propovăduitor?” (Rom. 10 v. 14). Același apostol zice: „Că de vestesc Evanghelia n'am cuvânt de laudă, întrucât poruncă mare stă deasupra mea. Val mie, dacă nu binevestesc!”

Reamintind P. C. Preoții datorită sfântă de a fi vestitori ai cuvântului dumnezeesc „cu timp și fără de timp”, obligăm pe fiecare preot să-și facă această datorie. Dreptce în fiecare Duminică și sărbătoare preotul slujitor

va fi îndatorat a predica. *Totașă nu va rămânea nici o serbare națională fără cuvântare în biserică.*

În „Biserica și Școala” în rubrica „Despre ce să predicăm?” preotul află schița predicii, pe care o poate potrivi după împrejurări.

Vom urmări pe cale disciplinară, pentru neglijență și incapacitate, pe acei preoți ale căror amvoane vor rămânea mute de aici înainte.

Arad, în 25 Noembrie 1938.

2—3

† Andrei
Episcop

Nr. 9946/1938.

Comunicat

Episcopia Hotinului cu adresa Nr. 11187/1938 din 25 Noembrie, ne comunică că ierodiaconul Nicodim Corneval din Schitul Cerneșii, județul Bălți, fiind pedepsit pentru grave abateri, a părăsit schitul și vegabondează prin țară în uniformă clericală.

Aducem aceasta la cunoștință, spre știre și conformare.

Arad, la 30 Noembrie 1938.

Consiliul eparhial

Nr. 9587/1938.

Comunicat

Se comunică spre știre și conformare următoarea adresă a Sf. Sinod.

„Sfântul Sinod Nr. 2668 din 14 Noembrie 1938.

Prea Sfințite.

Cu frățească dragoste avem onoare a Vă aduce la cunoștință că Sfântul Sinod, în ședința sa dela 28 Octombrie a. c., luând în discuție adresa Comisiei Monumentelor Istorice Nr. 719/1938, privitoare la îndepărtarea mormintelor aflate în jurul bisericilor la o distanță de cinci metri, a hotărât următoarele:

Toți PP. SS. Chiriarhi sunt rugați să ia măsură ca în viitor să nu se mai îngăduie sub nici un motiv îngroparea morților decât la o distanță de cel puțin cinci metri de zidul bisericii.

Deasemenea Sf. Sinod atrage atenția PP. SS. Chiriarhi ca să ia măsură pentru o cât mai bună organizare și îngrijire a cimitirelor, în sensul ca ele să fie aranjate după un plan de sistematizare bine întocmit care să permită o frumoasă aliniere a mormintelor și înfrinșarea de alel printre ele.

Arad, la 17 Noembrie 1932.

Consiliul Eparhial

Concurs

Conform Ord. Ven. Consiliu Eparhial Nr. 9119/1938, pentru îndeplinirea parohiei ortodoxe română din *Păral*, protopoplatul: Balinț devinută vacantă prin numirea preotului Damaschin Gheju la parohia Babșa tractul Belinț, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicație în organul oficios „Biserica și Școala”. Parohia este de *clasa I (prima)*.

Venitele împreună cu aceasta parohie sunt:

1. Sesiunea parohială constatătoare din 30 jug.
2. Stolele legale cu bir parohial luat din oficiu.
3. Intregirea dela Stat, pe care parohia nu o garantează.

4. Casă parohială, fără intravilan.

Alesul preot va suporta toate impozitele și va catehiza elevii ortodoxi dela școala primară din loc fără altă remunerație.

Recurenții vor cere încuviințarea Prea Sfinției Sale Părintelui Episcop Andrei pentru a putea recurge. Cererile adresate Consiliului parohial din *Păral* se vor înainta Ven. Consiliu Eparhial însoțite de documentele necesare. Recurenții cu încuviințarea protopopului tractual și cu respectarea dispozițiilor prevăzute în art. 33 din Regulament, se vor prezenta în vre-o Duminică sau sărbătoare în sfânta biserică pentru a-și arăta dexteritatea în cântare, oratorie și respective în oficierea serviciului divin.

ss. Gh. Lalchici
președinte.

ss. Nicolae Gugea
secretar

În înțelegere cu: Ioan Trifu, protopop. 2—3

Nr. 9602/1938.

Concurs.

Pentru îndeplinirea parohiei din Agris devinută vacantă prin pensionarea preotului Romul Motorca se publică concurs din oficiu, cu termen de 30 zile.

Parohia este de *clasa I-a*

Venitele parohiei sunt:

1. Sesiunea parohială, cu dreptul de pășune.
2. Birul legal.
3. Stolele legale.
4. Locuință în casa parohială.
5. Un intravilan parohial.
6. Intregirea salariului dela Stat.

Alesul va catehiza elevii școalelor primare, la care va fi repartizat și va suporta toate impozitele și sarcinile publicate după beneficiul său preotesc.

Reflectanții la această parohie, conform dispozițiilor comunicatului Nr. 2334/938 publicat în Nr. 14 din 1938 al organului oficios, vor cere învoirea prealabilă a P. Sf. Sale Părintelui Episcop Andrei spre a putea candida la această parohie. Cererile de concurs însoțit de toate actele doveditoare și cu cerere adresată Consiliului parohial le vor înainta Consiliului Eparhial, iar dânsii, cu aprobarea P. O. D. protopop tractual se vor prezenta la Sfta biserică din localitate, spre a se face cunoscut credincioșilor.

Arad, din ședința dela 22 Noembrie 1938.

Consiliul eparhial ort. rom. Arad

2—3

Concurs

În conformitate cu ordinul Ven. Consiliului Eparhial de sub Nr. 9676/938, pentru îndeplinirea parohiei *Măgulicea*, — ce devine vacantă la 1 Ianuarie 1939 prin pensionarea preotului Laurenție Iuga — se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicație în „Biserica și Școala”.

Venitele împreună cu aceasta parohie sunt:

1. Sesiunea parohială în estenziunea ei de 5 jugh-pământ, parte arător, parte fânaj.
2. Stolele legale.
3. Intregirea dotației dela Stat, pe care parohia nu o garantează.
4. Casă parohială nu este, de locuință se va îngriji alesul pe speșele sale.
5. Birul parohial, care se ia în concurs din oficiu.
6. Parohia e de *clasa a treia (III)*.

Alesul va predica regulat în sf. biserică, va catehiza elevii școalei din loc, și va achita regulat impozitele după beneficiul său.

Reflectanții la acest post, cu considerare la Comunicatul Nr. 2334/938, vor cere învoirea prealabilă a Prea Sfinției Sale Episcopului Eparhial de a putea concura, și învoirea Protopopului tractual pentru a se putea prezenta în sf. biserică spre a-și arăta dexteritatea în cele rituale și oratorie.

Cererile de concurs adresate Consiliului parohial din *Măgulicea* — împreună cu actele recerute — se vor înainta la V. Consiliu Eparhial, Arad în termenul legal.

Consiliul parohial din *Măgulicea*,

În conțelegere cu: *Const. Lazar* protopop

2—3